

SPLOŠNA INFORMACIJA O NEKATERIH DOLOČILIH ZAKONA O TRGU FINANČNIH INSTRUMENTOV-1

Evropska direktiva o trgih finančnih instrumentov (MIFID 2), ki je bila v slovenski pravni red uvedena z **Zakonom o trgu finančnih instrumentov 1 (ZTFI-1)**, investicijskim podjetjem od 15. 6. 2019 dalje nalaga nove obveznosti do strank, ki poslujejo s finančnimi instrumenti. Glavni poudarki ZTFI-1, ki se nanašajo na storitve, ki jih opravlja SKB d.d. (v nadaljevanju SKB ali investicijsko podjetje) so naslednji:

- krepí se zaščita vlagateljev in izvajanje pravil pri poslovanju s finančnimi instrumenti,
- izboljšuje preglednost kapitalskih trgov in določa celovita pravila pri poslovanju z izvedenimi finančnimi instrumenti in dolžniškimi finančnimi instrumenti,
- uveljavlja dodatne ukrepe pri upravljanju produktov, krepitvi nadzornih in upravnih funkcij ter finančnem nadzoru.

ZTFI-1 velja za naslednje investicijske in pomožne investicijske storitve

Investicijske storitve

1. **Sprejemanje in posredovanje naročil v zvezi z enim ali več finančnimi instrumenti (borzno posredovanje);** ta storitev vključuje sprejemanje in posredovanje naročil v zvezi s finančnimi instrumenti od enega ponudnika k drugemu v imenu in za račun stranke.
2. **Izvrševanje naročil v imenu strank** - storitev vključuje izvrševanje naročil strank v okviru poslovanja s finančnimi instrumenti na trgu.
3. **Poslovanje za svoj račun** - storitev vključuje trgovanje s finančnimi instrumenti v imenu in za račun SKB.
4. **Investicijsko svetovanje** - storitev vključuje dajanje osebnih priporočil stranki na njeno zahtevo glede enega ali več poslov v zvezi s finančnimi instrumenti.

Pomožne investicijske storitve

1. **Hramba in vodenje finančnih instrumentov za račun strank** - storitev vključuje hrambo in vodenje finančnih instrumentov za račun strank, ki vključuje tudi:
 - skrbništvo in sorodne storitve, kot so upravljanje denarnih in drugih vrst zavarovanj,
 - storitve vodenja računov nematerializiranih vrednostnih papirjev strank, razen vodenja centralnega registra.

Finančni instrumenti

Finančni instrumenti, kot so določeni z ZTFI-1, vključujejo predvsem prenosljive vrednostne papirje, instrumente denarnega trga, enote kolektivnih naložbenih podjetij, opcije, terminske pogodbe, menjalne posle, nestandardizirane terminske pogodbe in druge izvedene posli v zvezi z vrednostnimi papirji, valutami, dogovori o terminski obrestni meri ali donosi kot osnovnimi instrumenti ali drugi izvedeni finančni instrumenti, finančni indeksi ali druga finančna merila, ki jih je mogoče poravnati bodisi s prenosom osnovnega instrumenta bodisi z denarnim plačilom.

Glavne spremembe, ki izhajajo iz ZTFI-1

Cilj ZTFI-1 je v čim večji možni meri prenesti trgovanje s finančnimi instrumenti na organizirana mesta trgovanja in s tem zmanjšati izven borzno poslovanje (OTC). Organizirana mesta trgovanja vključujejo regulirane borzne trge, večstranske sisteme trgovanja (MTF) in organizirane sisteme trgovanja (OTF). Trenutno v Republiki Sloveniji deluje en borzni trg in en večstranski sistem trgovanja (MTF).

Drugi cilj ZTFI-1 je povečati preglednost trgovanja in uvaja sistematične internalizatorje, t.j. investicijska podjetja, ki organizirano, pogosto, sistematično in v znatnem obsegu poslujejo za svoj račun pri izvrševanju naročila strank. SKB ne deluje kot sistematični internalizator.

Obveznost trgovanja z delnicami

Razen v nekaterih izjemah je trgovanje z delnicami zahtevno preko reguliranih borznih trgov, MTF, sistematičnih internalizatorjev ali na enakovrednem mestu trgovanja izven EU.

Obveznost trgovanja z izvedenimi finančnimi instrumenti

Z izvedenimi finančnimi instrumenti, za katere velja obveznost kliringa skladno z EMIR, in za katere je Evropska agencija za trg vrednostnih papirjev (ESMA) določila, da zanje veljajo obveznosti trgovanja, je trgovanje zahtevano preko reguliranih borznih trgov, MTF, OTF ali preko drugega enakovrednega mesta trgovanja izven EU. Obveznost trgovanja velja za iste nasprotnne stranke kot skladno z EMIR, tj. finančne nasprotnne stranke in nefinančne nasprotnne stranke nad pragom kliringa.

Poročanje o kakovosti izvrševanja

Mesta trgovanja in sistematični internalizatorji morajo objavljati statistična poročila o kakovosti izvrševanja naročil, investicijska podjetja, npr. SKB d.d. pa o kakovosti izvrševanja naročil poročati svojim strankam.

Poročanje o poslih

Investicijska podjetja morajo o poslih v zvezi s finančnimi instrumenti poročati pristojnim državnim organom najkasneje naslednji delovni dan.

Pomembna novost pri poslovanju s finančnimi instrumenti je obvezna uporaba veljavnega enoličnega identifikatorja (LEI koda) za vse pravne osebe in samostojne podjetnike.

LEI koda (Legal Entity Identifier) je enolična oznaka pravnih oseb in samostojnih podjetnikov v mednarodnem identifikacijskem sistemu. Povezuje ključne referenčne informacije, ki omogočajo jasno in enotno razpoznavnost pravnih oseb, dejavnih na kapitalskih trgih. Sestavljena je iz 20 alfa-numeričnih znakov, dodeljenih v skladu z ISO standardom 17442/2012. Veljavnost pridobljene LEI kode je eno leto. Po poteku njene veljavnosti morate LEI kodo obnoviti in nas o tem vsakokrat tudi obvestiti.

V Sloveniji je dovoljenje za dodeljevanje oz. vzdrževanje LEI kode prejela centralna Klirinško depotna družba - <http://www.kdd.si>.

LEI kodo lahko pridobite oz. naročite tudi pri izdajateljih v tujini. Seznam izdajateljev najdete na povezavi <https://www.gleif.org/en/about-lei/how-to-get-an-lei-find-lei-issuing-organizations>.

Zaščita vlagateljev

ZTFI-1 prinaša pomembne spremembe glede zaščite vlagateljev, katerih glavni cilj je transparentnost poslovanja in preprečevanje nasprotij interesov. Povečujejo se tudi zahteve glede pravil poslovanja, vključno z obvladovanjem nasprotij interesov.

Organizacijske zahteve

ZTFI-1 poudarja pomen izpolnjevanja obveznosti udeležencev na trgu, funkcije revizije in upravljanja s tveganji, predvsem ko se te nanašajo na novo izdajo in trženje finančnih instrumentov, poročanja ter nasprotja interesov.

Upravljanje investicijskih produktov

ZTFI-1 vpeljuje zahteve glede upravljanja investicijskih produktov z namenom, da investicijska podjetja, ki izdajajo in/ali distribuirajo finančne instrumente, v vseh fazah življenjskega cikla produktov ali storitev ravnajo v skladu z najboljšimi interesi strank. Na podlagi te zahteve morajo investicijska podjetja, ki pripravljajo in/ali distribuirajo finančne produkte, v zgodnji fazi in na zadostno razčlenjeni ravni opredeliti potencialne ciljne trge produktov ter določiti stranke za katere ocenjujejo (glede na lastnosti in cilje produkta oz. storitve), da je zanje

le-ta produkt oz. storitev primerna. Investicijska podjetja morajo hkrati tudi zagotoviti, da je njihova distribucijska strategija skladna z opredeljenim ciljnim trgom produkta.

Informacije o stroških in dajatvah za stranke

ZTFI-1 nadgrajuje zahtevo po posredovanju informacij strankam na način, da povečuje zahteve po posredovanju informacij o finančnih instrumentih ter investicijskih in pomožnih investicijskih storitvah s strani investicijskih podjetij. Vpeljuje predvsem obveznost pravočasnega predhodnega in naknadnega zagotavljanja informacij o skupnih stroških in dajatvah v zvezi s finančnimi instrumenti ter investicijskimi ali pomožnimi storitvami.

Spodbude

ZTFI-1 krepi zahteve glede pristojbin, provizij ali nedenarnih koristi, ki jih investicijska podjetja plačajo ali zagotovijo tretji osebi ali jih prejmejo od tretje osebe v zvezi z opravljanjem investicijskih ali pomožnih investicijskih storitev.

Za druge investicijske storitve in za pomožne investicijske storitve ZTFI-1 ohranja obstoječ režim glede že plačanih, zagotovljenih ali prejetih pristojbin ter spodbud v povezavi z opravljanjem teh investicijskih storitev. Poleg posredovanja predhodne informacije stranki o spodbudi, mora investicijsko podjetje informacijo o spodbudi oz. nedenarni koristi posredovati tudi naknadno, ko je le-ta že prejeta oz. plačana.

Kategorije strank in ustrezna raven zaščite

ZTFI-1 določa, da morajo investicijska podjetja, ki izvajajo investicijske ali pomožne storitve, svoje stranke kategorizirati v eno od naslednjih treh kategorij:

- neprofesionalne stranke, ki so deležne najvišje ravni zaščite;
- profesionalne stranke, ki so deležne srednje ravni zaščite;
- primerne nasprotne stranke, ki so deležne najnižje ravni zaščite.

Opis zaščite glede na posamezno kategorijo stranke

	Neprofesionalne stranke	Profesionalne stranke	Primerne nasprotne stranke
Najboljša izvršitev	Zagotoviti moramo vse potrebno, da bi pri izvrševanju naročil dosegli najboljše možne rezultate za stranke, ob upoštevanju cene, stroškov, hitrosti, verjetnosti izvršitve in poravnave, obsega, narave ali kakršnega koli drugega vidika v zvezi z izvršitvijo naročila.		<u>Se ne uporablja.</u>
Izvrševanje naročil strank	Zagotoviti moramo uporabo postopkov in določb, ki jamčijo pravočasno in pošteno izvrševanje vaših naročil glede na druga naročila ali glede na naš tržni položaj.		
Ocenjevanje ustreznosti produkta ali storitve v okviru investicijskega svetovanja	<p>Pri izvajanju investicijskega svetovanja moramo presoditi, ali so priporočeni finančni produkti ali ustrezna investicijska storitev ustrezni za vas.</p> <p>Za zagotavljanje ustreznega produkta moramo od vas pridobiti informacije o vaših investicijskih ciljih, finančnem</p>	<p>Pri izvajanju investicijskega svetovanja za profesionalno stranko lahko upravičeno predvidevamo, da ima stranka, ki je v zvezi s produkti, posli in storitvami kategorizirana kot profesionalna stranka, potrebne izkušnje in znanje, da lahko razume tveganja pri sklepanju poslov ali upravljanju portfelja.</p>	<u>Se ne uporablja.</u>

	<p>položaju, zmožnosti kritja izgub, znanju in izkušnjah o finančnih trgih ter stopnji sprejemanja tveganja.</p>	<p>Pri izvajanju investicijskega svetovanja za stranke, ki so same po sebi obravnavane kot profesionalne stranke, lahko prav tako predvidevamo, da je stranka finančno sposobna kriti vsa povezana investicijska tveganja skladno s svojimi investicijskimi cilji.</p>	
<p>Ocenjevanje primernosti produkta ali storitve</p>	<p>Pri izvajanju investicijskih storitev, ki niso investicijsko svetovanje moramo določiti, ali je produkt ali storitev za vas primeren. Zato moramo pridobiti informacije o vašem znanju in izkušnjah o finančnih trgih, da lahko ocenimo, ali lahko razumete tveganja, povezana z vrsto predvidenega produkta ali storitve.</p>	<p><u>Se ne uporablja.</u></p> <p>Skladno z ZTFI-1 lahko investicijsko podjetje upravičeno predvideva, da ima profesionalna stranka potrebno znanje in izkušnje.</p>	<p><u>Se ne uporablja.</u></p>
<p>Informacije za stranke</p>	<p>Preden vam ponudimo produkt ali investicijsko oz. pomožno storitev, vam moramo posredovati ustrezne informacije. Po izvršitvi posla vam moramo poslati obračun posla in redna poročila o stanju finančnih instrumentov.</p>		
<p>Informacije o spodbudah</p>	<p>Če vam ponujamo investicijske ali pomožne storitve, vam moramo razkriti pristojbine, provizije in nedenarne koristi, ki jih plačamo tretji osebi ali jih od nje prejmemo.</p> <p>Te pristojbine, provizije in/ali nedenarne koristi morajo izboljšati kakovost ponujene storitve ter nam ne smejo preprečevati delovanja v vašem najboljšem interesu.</p>	<p><u>Se ne uporablja.</u></p>	